

УДК 393.3

Світлана КОЛЕСНИК,
асистент кафедри режисури та хореографії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(Львів, Україна) svetlanka.kolesnyk@gmail.com

Тарас ВОЛОХ,
студент 1-го курсу магістратури,
кафедри режисури та хореографії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(Львів, Україна) oberenwolf@gmail.com

ІСТОРІЯ ХІП-ХОП КУЛЬТУРИ ТА ЇЇ ЕВОЛЮЦІЯ

У цій статті висвітлено питання зародження, формування та еволюції хіп-хоп культури. Що собою являє хіп-хоп як окремий вид історії в часи свого зародження і до сьогодення? Як на шляху розвитку та вдосконалення хіп-хоп культури вирізились п'ять підрозділів: емісіинг, діджеїнг, брейкінг, графіті, knowledge? Інші елементи включають бітбоксинг, сленг та хіп-хоп моду. Хіп-хоп культура поділяється на багато самодостатніх, повноцінних та унікальних напрямів. У цій статті розглянуто саме танцювальні стилі цієї багатогранної субкультури: Брейк-данс, Хіп-хоп (New Style, Old School), Locking і Паппинг, С-Walk, Крамп, які в свою чергу налічують різноманітні підрозділи та свої субкультури. Стаття розкриває філософію мислення хіп-хоп культури.

Ключові слова: культура, танець, мистецтво, хіп-хоп.

Svitlana KOLESNYK,
assistant at the Department
of Directing and Choreography LNY named after I. Franko
(Lviv, Ukraine) svetlanka.kolesnyk@gmail.com

Taras VOLOKH,
Master Degree student
of Directing and Choreography LNY named
after I. Franko
(Lviv, Ukraine) oberenwolf@gmail.com

HISTORY OF HIP-HOP CULTURE AND ITS EVOLUTION

This article covers the issue of the origin and formation of a hip-hop culture and its evolution to this day, as well as hip hop as a separate type of history in the times of its birth to the present.

It becomes clear that the emergence and development of a multifaceted subculture, namely its dance direction, is nothing but a reflection of the cultural climate of society, its values and preferences. Hip-hop culture at the inception gave its supporters the opportunity to find a powerful creative outcome in the hard, humiliating, depressed life of the inhabitants of many parts of America. Music, dance, drawing allowed to reveal, demonstrate, develop their aspirations to be better at least in some way. After all, for example, the actual hip-hop dance was born as a competition for a better, more technical, more virtuous implementation of new, unknown and complex dance moves. The leitmotif of this article is to prove that, due to the emergence of hip-hop culture, the relationships between people in those parts of America, where aggression, hatred and crime reigned at that time, improved significantly. Hip-hop became a creative, unrestrained stream of discovering the best sides of your personality for young, energetic, creative and inflammatory young people who had the opportunity to compete in the beautiful - in art! The main thing is that the new subculture brought peace and prosperity! As in the way of its development and improvement, five units were identified: emission, djing, breakage, graffiti, knowledge. Other items include beatboxing, slang and hip-hop mods. Hip-hop culture is divided into many self-sufficient, complete and unique directions. This article deals specifically with the dance styles of this multi-faceted subculture: Break Dance, Hip-Hop (New Style, Old School), Blocking and Popping, C-Walk, Kpump, which in turn comprise a variety of subdivisions and their subcultures. The article reveals the philosophy of hip hop culture and provides an opportunity to understand that most of the styles of modern dance have been shaped under the influence of a clearly defined philosophy, a definite vision and perception of the world. Thus, the article provides an opportunity to define a hip-hop culture as a social phenomenon, which reflects the particularly important psychoplastic intonations of society and reflects social motives. As a manifestation of western culture, hip-hop emphasizes the important values of Western civilization - it is, above all, the high value of achievements and success in conditions of fair competition.

Key words: culture, dance, art, hip-hop.

Постановка проблеми. Сполучені Штати Америки – це батьківщина вуличного стилю та творець хіп-хоп культури. Саме за цією країною закріплено образ андеграунду (альтернативний, протестний). Масштаб популярності хіп-хопу у цілому світі налічує неймовірний відсоток, який охоплює та об'єднує людей, щоб творити та створювати, навчати та передавати знання з покоління в покоління. Тому, на нашу думку, хіп-хоп певною мірою несе навіть більше розвитку та прогресу, аніж уже давно створені культурні види, зокрема у сфері хореографії. І справді, хіп-хоп має право на те, щоб називати себе та бути частиною мистецтва загалом, стати її провідником на рівні з іншими.

Аналіз досліджень. Людство з кожним поколінням створює та представляє цілому світові щось нове, в тому числі у сфері мистецтва та культурного розвитку. Відповідно, ці зміни несуть за собою також певний музичний супровід, який відповідає тому чи іншому стилю, зокрема стилю та виду хореографії.

Мета статті. Розглянути етапи зародження та еволюції хіп-хоп культури, щоб зрозуміти причини її багатогранності. З'ясувати, чому цей стиль здобув таку широку популярність.

Вклад основного матеріалу. Отже, буде доречним та логічним розпочати історію хіп-хоп культури саме з музики, що стала причиною народження вуличного мистецтва, яку пізніше назвуть хіп-хопом. Тому, хотілося б відзначити за великий та найосновніший вклад у майбутнє хіп-хопу поп-виконавця, співака та одного з найвеличніших музикантів епохи рок-н-ролу Джеймса Брауна, який є засновником таких стилів як соул та фанк. Саме фанк пізніше стане основою та провідним стилем на початку створення хіп-хоп культури. Вважається, що без такого артиста, як Джеймс Браун, не було б сучасного хіп-хопу. Отож, завдяки такій видатній особистості все і розпочалось.

Відправною точкою епохи хіп-хоп культури став 1967 рік у місті Нью-Йорк, у районі, який має назву Південний Бронкс. Одним з тих, хто задав темп руху є DJ Кул Херк (справжнє ім'я Clive Campbell). Саме він почав проводити вечірки для молоді з бідних кварталів. На цих вечірках і були створені перші базові форми хіп-хопу, хоча на той час слова «hip-hop» ще не було. DJ Африка Бамбата вигадав його п'ять років потому, коли культура, що подорослішала, вже потребувала загальної назви.

Отже, батьком, засновником хіп-хоповської культури вважається імігрант з Ямайки Клів Кемпбел (1955), відомий в музичному середовищі як Кул Херк. Він приїхав в Південний Бронкс

(афроамериканське гетто Нью-Йорка) в 1967 році і став відомий тим, що влаштовував дворові вечірки, на яких був тим, кого зараз називають Діджеєм або MC (майстер церемонії). На одній з таких вечірок в 1973 році він вперше використав прийом «врізання» частини однієї композиції в іншу. Для зручності танцівників DJ Кул Херк починає повторювати інструментальні перерви – так звані брейки – між куплетами, під час яких на танцпол виходили танцівники і демонстрували свою майстерність. Діджей вдало підмітив великий ентузіазм та зацікавленість танцівників до таких брейків. Його запальній натурі імпонував такий стиль танцю, тому він придумав термін «B-Boy» (бі-бой), «Break boys» – для тих, хто рухається у манері брейка, а сам танець отримав назву «breakdancing style» (breaking). Він ставив уривок пісні Джеймса Брауна «Give it up or turn it loose» під час програвання композиції Майкла Віннера «Bongo Rock». Це нововведення дуже сподобалося молоді, яка відразу придумала використовувати ці вставки (брейки) для певного виду танців з використанням різного роду акробатичних елементів, які отримали назву брейк-данс. Наприкінці 60-х брейк існував у вигляді двох самостійних танців: нью-йоркського акробатичного стилю, який називається нижнім брейком і лос-анжелівської пантоміми (верхній брейк). Спочатку власне акробатичний стиль брейкінга виконували бі-бої в брейках. Власне, такий стиль виконання став початком танцювальних змагань. Діджеї також почали влаштовувати між собою «бої» на майстерність та віртуозність виконання.

Наступним, хто зробив свій вклад у культуру хіп-хопу, став Джоє Садлер, він же Grandmaster Flash. Він став першим, хто почав грати на вінілових пластинках, доторкаючись до них руками, власне зробивши революційний переворот у техніці гри на діджейських музичних системах. Слідом за ним йде така визначна особистість, як Африка Бамбата, уродженець Південного Бронкса, відомий як один із перших реперів в музичній історії. Саме ця людина дала назву вуличному стилю і назвала його хіп-хіпом. Він був лідером Black Spades, одного з найбільш сумновідомих і жорстких угруповань того часу. Коли він направив свою енергію в русло нової культури, він повів за собою багатьох знайомих. Це призвело до перетворення Black Spades в нову організацію, спрямовану на саморозвиток і загальний мир. З того моменту і до цього дня вона процвітає в мирній сфері хіп-хоп культури під назвою Zulu Nation.

І це дуже вплинуло на подальший розвиток танцювальної культури, графіті та репу. Замість

того, щоб вирішувати конфлікти насиллям, створювались відповідні умови для батлів між собою у вищезазначених видах хіп-хоп культури. У 1982 році Африка Бамбата здійснив турне по Європі, зробивши величезний внесок не тільки у поширення хіп-хопу, але й збагачення його новими напрямками, зокрема такими, як «електро» (з яким Бамбата познайомився в Німеччині). Після змішування електро з хіп-хопом на світ з'явилася композиція «Planet Rock», яка незабаром стала дуже популярною та загальновідомою в Америці.

Поряд з діджеїнгом розвивався і танцювальний напрям хіп-хоп культури. Брейк-данс, «ламанний танець», зародився тоді ж, коли Кул Хёрк зробив свою першу «фірмову» вставку. Брейкінг виконувався під ламані ритми, барабанні брейки. Цей стиль був абсолютно не схожий на популярні танці попередніх поколінь і вважається засновником хіп-хопу. У період створення танцювальної хіп-хоп культури, брейкінг вважався єдиним танцювальним стилем цього напрямлення. Отже, можна простежити історію його становлення. У 1969 році танцюрист Дон Кемпбел винайшов такий вид танцю, в якому танцюрист немов застигає в певному положенні на деякий час «ticking», а в ритмічних приспівах тіло рухається вільними хвилями «waiving». Це було названо кембелокінг, і зараз більш відоме як просто локінг.

Багато що в цьому напрямку переймалося з національних культур, наприклад в пантомімі «boogie» можна почути відгомін негритянської культури.

Тоді як брейк-данс розвивався в Нью-Йорку, інші стилі були придумані у Каліфорнії. Фанкові стилі належать до вуличних стилів 70-х років. Це були такі стилі, як roboting, bopping, hitting, locking, bustin', popping, electric boogaloo, strutting, sac-ing та dime-stopping. Найстаршим із цих стилей є boogaloo, який бере свій початок у 60-х роках. Його вважали химерним танцем, але з часом він перетворився у повноцінний стиль під назвою electric boogaloo. Музика, яка супроводжує цей танцювальний напрям, називається Latin boogaloo.

Стилями, які найбільш розповсюджені та широко використовуються, вважаються локінг і папінг. В середині 70-х років Локотрон Джон і Шабаду об'єднали стилі «locking» і «popping» і таким чином створили таку форму танцю, яку ми зараз називаємо хіп-хопом. Тоді ж з'являється і починає розвиватися стиль «робот». Першими, хто зумів вирватися з натовпу і продемонструвати свою індивідуальність в брейку, стали учасники

колективу Rock Steady Crew. Він був створений у 1977 році двома бі-боями Jimmy D і Jojo. Один з найвизначніших бі-боїв Річард Колон, на прізвище Crazy Legs, зробив суттєвий внесок у різноманітність танцювальних елементів і розробку складних акробатичних прийомів брейк-дансу. Також завдяки своєму таланту він сприяв популяризації танців і поширенню терміна бі-бой (b-boy).

Пік популярності танцювального напрямку хіп-хопу припав на першу половину 80-х років, коли увагу молоді прикували до себе фільми «Breakin» і «Beat street».

Графіті – це ще один аспект культури хіп-хопу, який не можна залишити поза увагою. Саме слово походить і від грецького слова “Graphein” – «писати», і від італійського “Graffito” – «дряпати». Сучасне розуміння цього феномену пов'язано у сучасних жителів мегаполісів з розмальованими парадними і парканами, ліфтами і стінами будинків, на яких буквально весь вільний простір може бути заповнено не зовсім зрозумілими, а іноді і дуже добре зрозумілими фразами і слівцями.

Вважається, що перший напис в стилі графіті (в сучасному його розумінні) зробив тоді ще молодий звичайний житель Нью-Йорка, в 60-х роках ХХ століття. Він розписував своїм ім'ям Julio 204 (204 – номер вулиці) підземку рідного міста, але розмінюватися на дрібниці він не став, і незабаром про існування людини з псевдонімом Julio 204 дізналися жителі всіх районів міста. Цю ідею незабаром підхопив ще один молодий житель того ж міста, 17-річний грек Demitrios, який також залишив свої «теги» "Taki 183" (tag це напис або псевдонім) у всіх частинах Нью-Йорка. Цього разу це не пройшло непомітно, і один журналіст розшукав юнака, щоб взяти у нього інтерв'ю і з'ясувати, з якою метою він робив ці написи. Відповідь на це питання він виклав у статті “Taki 183 spawns pen pal” («Такі 183 започатковує листування у стилі графіті»), яка стала першою з присвячених графіті.

Незабаром молодь стала активно розписувати всі предмети своїми «тегами», і цей феномен перетворився на справжній рух, який стали називати хіп-хоп графіті.

Останнє було найбільш важливо, оскільки вся культура хіп-хоп заснована на масовості і публічності. Популярність серед населення цінувалася представниками всіх напрямів. Протягом 80-х і 90-х років минулого століття популярність хіп-хопу зростала з величезною швидкістю, а початок 21-го століття став новою яскравою сторінкою у всій історії хіп-хоп культури.

Взявши до уваги значення цих двох слів, простіше зрозуміти ідею цього танцювального та музичного напрямку молодіжної культури. Слово «хип» (від англ. hip) прийшло з афроамериканського діалекта і слугувало для позначення рухомих частин людського тіла. Окрім цього, слово «хип» використовувалося у значенні «здобування знань, вдосконалення». Слово «хип» означає «стрибок, скачок». Таким чином, об'єднавшись, ці два слова відображають ідею всього напрямку хіп-хоп – рух вперед, розвиток, осмислення сучасного життя, гостра критика негативних моментів. На етапі зародження хіп-хоп мав яскраво відображену соціальну орієнтацію у творчості: висловлював протест несправедливості, пануванню грошей, корупції.

Сьогодні хіп-хоп танець розділений на два основних типи: old school (стара школа хіп-хопу), етап 60-х 80-х років минулого століття, і new style (нова школа хіп-хопу). Стара школа включає у себе popping, locking, breakdance. Стиль locking став сценічним стандартом для виконавців хіп-хопу. У 90-х з'явилася нова форма хіп-хопа, яка поєднує рухи зі стилів старої школи, – popping, locking, breakdance, але більше концентрується на роботі ніг як в акробатичному стилі, плюс рухи із багатьох інших стилів. Поступово цей стиль почали визначати як нову школу (new school). Впевнено проникаючи у поп-культуру, трансформуючись, хіп-хоп стає провідним танцювальним напрямом та отримує назву «hip-hop new style». У сучасному світі хіп-хоп, як танцювальне направлення, є дуже популярним. Через 40 років з моменту появи і розвитку хіп-хопу немає жодних ознак спаду цієї культури. Очевидним фактом такої популярності хіп-хоп культури є її багатогранність. Хіп-хоп – це не просто музичний або танцювальний напрям, це унікальне неповторне направлення, яке пропагує свободу та відкрите протиставлення себе цілому світові. Навіть крій одягу виконавців повинен бути легким, вільним, не сковуючим жодного руху. Яскравою рисою цього танцювального напрямку є характер, акторський складник. Майстерність виконання насамперед полягає у тому, щоб показати найкращі якості виконавця у формі танцювального протистояння, іноді навіть трохи агресивно. Самовпевненість, самоствердження не допускають сентиментальності та манірності. Хіп-хоп танці для впевнених, пафосних, впертих людей. Але помилковим є вважати цей стиль танцю агресивним, злим у своїй суті. Навіть у ті часи, коли зароджувалася ця вулична культура у бідних кварталах Нью-Йорка, одразу можна було відчувати її пози-

тивні наслідки – знизилася агресивність у відносинах між вуличними угрупованнями, негативна енергія молоді з цих районів реалізовувалася у іншій мирній формі. Хіп-хоп культура надавала вмотивовану альтернативу злочинам та насильству. Хіп-хоп танцювальні змагання стримували дітей та молодь тогочасного Нью-Йорка від наркотиків, алкоголю та вуличного насильства, тому що оволодіння майстерністю виконання цих стилів танцю вимагало від танцюристів дотримання здорового способу життя. На диво, саме хіп-хоп оздоровив обстановку у кримінальних кварталах міста. Музика і танець насправді є універсальним засобом у подоланні бар'єрів між людьми! Бамбата заявляв, що створюючи хіп-хоп культуру, вони надіялися і мріяли про те, що ця нова ідея обов'язково буде розвиватися поряд з поняттями мир, любов, дружба, братерство, єдність та допоможе людям будувати доброзичливі стосунки. Дійсно, з часом хіп-хоп культура, прогресуючи і розвиваючись, відіграла велику роль у вирішенні конфліктів, здобувала та укріплювала свій позитивний вплив на людей. Адже головна мета танцюриста завоювати симпатію глядачів і саме тому хіп-хоп є позитивним, таким, що дарує впевненість, викликає захоплення. З кожним роком хіп-хоп набуває широкої популярності і, ставши дуже модним, виходить за межі США та охоплює вже набагато більшу частину молоді. Зацікавленість іншої молоді таким стилем танцю в Америці та інших країнах почалася з брейк-денса. Молодь об'єднувалася, адже для спілкування їм не потрібно було знання мови, тому що язик рухів універсальний. Мультитехнічність і відкритість хіп-хоперів до експериментів та імпровізації складає серйозну проблему щодо можливості класифікувати різні напрями за стилями, техніками і характером виконання. У деяких техніках поряд існують природні і абсолютно неприродні людській біомеханіці рухи. Методом виключення стає зрозумілим, що танець у стилі хіп-хоп – це не народний, не класичний, не контемпорарі і не техно танець – це окремий широкий напрям танцювального мистецтва. Феномен у тому, що тут розмиті правила та обмеження. Розвиваючись, популяризуючись, цей стиль стає комерційно успішним та привабливим. З вулиць переміщується у танцювальні зали, клуби, на сцену. У наші дні комерційний (сценічний, попсовий) хіп-хоп найбільш визнаний глядачем та професійними хореографами за те, що рівною мірою поєднує у собі елементи брейкінга (стиль виконання в партері), «верхів» (всі елементи, що виконуються на ногах) та техніку джазового танцю. У сьогоднішні

це сценічні номери з єдиною режисурою, сюжетом, хореографією, майже без імпровізації, багато синхронних зв'язок, а характер виконання є менш агресивним.

Отже, протягом десятиліть на шляху еволюції багатогранна хіп-хоп культура об'єднала взаємопов'язані між собою загальні культурні напрями: музичні – хіп-хоп, біт бокс, реп; образотворчий – графіті; танцювальні – хіп-хоп, popping, locking, breakdance та інші.

Висновки. Щоб досягнути філософію мислення цієї волелюбної субкультури, потрібно знати і розуміти де, в які роки з'явився сам хіп-хоп. Це були дуже важкі часи, особливо в районах гетто. Історія хіп-хопу – це приклад того, як буквально за одне покоління «босаяцький» фольклор американського негритянського гетто перетворився на світовий мейнстрім, а дворові хулігани – на світових суперзірок. Пройшла епоха. Сьогодні хіп-хоп культура – це стиль життя і спосіб самовираження молодого покоління. І тільки

вивчаючи історію виникнення цієї культури, приходять розуміння, чого ж вартувала вся ця еволюція танцю. Сучасні митці, хореографи, танцюристи, знаючи історію хіп-хопа, розуміють, через що пройшли творці, щоб танцювати, слухати реп, малювати графіті, виконувати біт-бокс і просто вільно жити, творити.

Сьогодні хіп-хоп є невіддільною частиною культури не тільки США, а й усього світу. Графіті, брейк-данс, хіп-хоп, реп є дуже популярними. Важливо, що у сучасному світі хіп-хоп культура є однією із найбільш комерційно успішних видів сучасної розважальної музики і танцю та стилістично представлена різноманітними напрямками в середині жанру. Це суттєвий прорив, що вулична культура поповнила скарб мистецтва і стала його невіддільною частиною назавжди. Культура, яку віднайшли та представили світу, що має назву хіп-хоп, створила дуже велику платформу для розвитку у хореографії, художньому мистецтві та у музичній індустрії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Карпак В. Молодіжні субкультури. Спілка української молоді <https://cym.org/ua/content/subcult1.asp>
2. Слюсаревський М. М. Субкультура як об'єкт дослідження. URL: countries.ru/library.
3. ushistory.ru. URL: <https://ushistory.ru/populjarnaja-literatura/248-hip-hop-kultura>.
4. hiphophistory.org. URL: <http://hip-hop-history.org/item/45>.

REFERENCES

1. Carpyak V. Youth subcultures. Union of Ukrainian Youth <https://cym.org/ua/content/subcult1.asp>.
2. Slyusarevsky M. M. Subculture as a research object. www.countries.ru/library.
3. ushistory.ru. URL: <https://ushistory.ru/populjarnaja-literatura/248-hip-hop-kultura>.
4. hiphophistory.org. URL: <http://hip-hop-history.org/item/45>.